

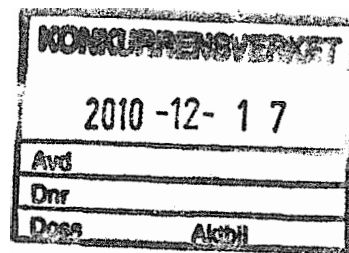
**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2010-12-16
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
43239-10
Enhet 14

SÖKANDE

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Stockholms Stad
Kyrkogårdsförvaltningen
Administrativa avdelningen

Ombud: advokat John Hane och jur. kand. Hampus Ek
Foyen Advokatfirma
Box 7229
103 89 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om åtgärder enligt LOU.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut av den 22 oktober upphör därmed att gälla.

Dok.Id 74595

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND, YRKANDE M.M.

Stockholms stad, Kyrkogårdsförvaltningen (kyrkogårdsförvaltningen) har genomfört en projekttävling ”Allmän tävling om en ny begravningsplats vid Järvaområdet i Stockholm” enligt 14 kap. LOU. Tävligen har genomförts som en allmän tävling. Den jury som hade att bedöma tävlingsbidragen utsåg bidraget Öarna till förstapristagare. Vinnaren av tävlingen offentliggjordes den 10 september 2010.

■■■■■■ ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att den ska göras om. Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Han deltog tillsammans med ■■■■■■ i projekttävlingen med bidraget LIV. Det vinnande bidraget Öarna uppfyller inte alla de krav som de har uppfattat som skall-krav och bidraget görs i princip helt och hållet om i juryutlåtandet och det generella juryutlåtandet. Med tävlingsprogrammet och juryns utlåtande som utgångspunkt borde LIV ha vunnit.

Kyrkogårdsförvaltningen skriver att det som han själv har uppfattat som skall-krav enligt praxis endast ska ses som önskemål eftersom de nämns under rubriken *Tävlingsuppgiften* i programmet. Detta trots att de s.k. önskemålen uttrycks som ”ska redovisas” eller ”det ingår i tävlingsuppgiften”. Detta strider mot principerna om icke-diskriminering, likabehandling och proportionalitet. Denna praxis nämns inte i programmet och endast ett fåtal av de tävlande kan känna till det. Att hänvisa till praxis istället för att skriva programmet mer tydligt och begripligt är att ställa onödigt höga krav på tävlingsdeltagarna.

Skall-kraven nämns i stället enligt kyrkogårdsförvaltningen under rubriken *Tävlingstekniska bestämmelser*. Man ger som exempel att två av bidragen diskvalificerades p.g.a. att de bröt mot kravet att bidraget ska vara skrivet på svenska. Två andra krav som nämns under samma rubrik är att förslaget

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM

DOM

Allmänna avdelningen

ska redovisa dels en situationsplan i skala 1:500 som i sin tur ska redovisa den första etappen inklusive entréer och entréplatser, dels placering av förslag till ceremoni- och ekonomibygnader. Öarna redovisar bara en liten del av etapp 1 i skala 1:500 – knappt en femtedel. Öarna redovisar vidare ingen placering eller förslag till ekonomibygnader. Det vinnande förslaget har således inte uppfyllt alla skall-krav. Dessutom vidhålls de tidigare brister som togs upp i begäran om omprövning dvs. att Öarna inte ger inte några förslag på utbyggningsetapper, inte redovisar någon minneslund eller hur samexistensen med discgolfanläggningen ska ske. Öarna redovisar inte heller en ceremonibygnad, utan drygt 20 stycken som dessutom saknar väntrum och besökstolett, vilket är ett krav.

Kyrkogårdsförvaltningen motsätter sig bifall till ansökan och yttrar sig bl.a. enligt följande. Tävlingsprogrammet följer den indelning i avsnitt som har fastställts i 1998 års godkända Tävlingsregler för formgivningstävlingar. Av Tävlingsprogrammet kan också utläsas under de tävlingstekniska bestämmelserna och rubriken *Tävlingens form* att tävlingen följer byggsektorns gemensamma tävlingsregler enligt vad som redovisats ovan. Enligt dessa ska avsnittet med rubriken *Tävlingsuppgiften* ge en ”allsidig inblick i uppgiften och gällande förutsättningar” medan avsnittet *Tävlingstekniska bestämmelser* ska ange “omfattning och utförande av tävlingshandlingar”. Det är sålunda de tävlingstekniska bestämmelserna som innehåller regler för vad ett tävlingsförslag ska innehålla.

Av de tävlingstekniska bestämmelserna på Tävlingsprogrammets s. 21 framgår av underrubriken *Tävlingsförslaget* närmare vad de tävlandes förslag skulle innehålla. De är dessa krav, vilka alltså tar sikte på anbudens form och innehåll, som varit de kvalificeringskrav som uppställts, de s.k. skall-kraven. Under rubriken *Bedömningskriterier* framgår att tävlingsförslagen skulle bedömas utifrån Arkitektonisk kvalitet, Funktionalitet och Genomförbarhet. Vidare anges på samma ställe hur dessa bedömningar

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

närmare skulle komma att gå till. Bedömningskriterierna kommer till användning först i samband med utvärdering av kvalificerade tävlingsförslag. Juryn har precis som förutskickats under rubriken *Bedömningskriterier* också gjort en helhetsbedömning, i vilken de olika kvalitéerna har vägts samman, varpå tävlingsförslaget Öarna korats till tävlingens vinnare. Hur juryns helhetsbedömning närmare gått till framgår av dess utlåtande. Det är viktigt att poängtera att det i en formgivningstävling sällan finns något förslag som till punkt och pricka uppfyller samtliga önskemål som finns i ett tävlingsprogram. Det ligger också i sakens natur att de tävlande ska ha möjlighet att tolka tävlingsprogrammet och komma med egna lösningar och inte onödigt bindas upp av önskemål i den allsidiga inblicken i uppgiften.

Tävlingsprogrammet med dess bilagor har innehållit en fullständig redovisning av förutsättningarna för tävlingen. Samtliga tävlande har samtidigt erhållit samma information om tävlingen och alla handlingar har funnits tillgängliga genom OPIC med hänvisning till Sveriges Arkitekters hemsida. Kyrkogårdsförvaltningen kan därmed inte anses ha agerat i strid med principerna om icke-diskriminering och likabehandling. Kyrkogårdsförvaltningen har heller inte agerat i strid med proportionalitetsprincipen eftersom den inte har begärt fler och mer omfattande uppgifter av de tävlande än vad som varit rimligt i förhållande till tävlingsuppgiften, uppdraget och prissumman. Härtill kan tilläggas att projekttävlingen har granskats av tävlingsjuryn och Sveriges Arkitekters tävlingsnämnd.

██████ gör vidare gällande att tävlingsförslaget Öarna saknat situationsplan i skala 1:500 samt en redovisning och placering av förslag till ceremoni- och ekonomibyggnader. Påståendena är oriktiga eftersom tävlingsförslaget Öarna byggt på ett idékoncept om sju typer av begravningslundar som enskilt redovisats i skala 1:500 samt att man faktiskt har redovisat flera ceremonibyggnader samtidigt som det har angivits att vissa av dessa

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

kan användas till förvaring och depå vilket måste förstås som servicebyggnad.

I sin tidigare begäran om omprövning, som även bilagts ansökan om överprövning, har [REDACTED] gjort gällande ytterligare brister i tävlingsförslaget Öarnas utformande. Samtliga dessa påståenden är hänförliga till vad som beskrivits under tävlingsprogrammets rubrik *Tävlingsuppgiften*. Eftersom det inte rör sig om själva omfattningen och utförandet av tävlingshandlingarna kan vad som angivits i avsnittet närmast betraktas som önskemål.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Denna upphandling har påbörjats före den 15 juli 2010 och förvaltningsrätten tillämpar därför LOU i dess lydelse vid denna tidpunkt.

1 kap. 9 § LOU har följande lydelse. Upphandlande myndigheter skall behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

16 kap. 2 § första stycket LOU har följande lydelse. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, skall rätten besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

[REDACTED] har inledningsvis gjort gällande att kyrkogårdsförvaltningens hänvisning till viss praxis avseende arkitektävlingar strider mot principerna om icke-diskriminering, likabehandling och proportionalitet.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen

DOM

EU-domstolen uttalade i mål C-19/00 (*Siac*) bl.a. att tilldelningskriterierna skall vara formulerade, i kontraktshandlingarna eller i meddelandet om upphandling, på ett sådant sätt att alla rimligt informerade och normalt omsorgsfulla anbudsgivare kan tolka kriterierna på samma sätt. Enligt förvaltningsrättens mening kan samma resonemang appliceras på alla delar av upphandlingsförfarandet, såväl kvalificeringskraven som kriterierna för tilldelning. Förvaltningsrätten finner mot bakgrund av det sagda att, avseende projekttävlingar, en rimligt informerad och normalt omsorgsfull anbudsgivare bör känna till hur absoluta formkrav uttrycks och vad som är önskemål avseende det som ska formges och därmed omfattas av juryns bedömning. I enlighet med detta finner förvaltningsrätten att det inte föreligger skäl för åtgärd enligt LOU på denna grund.

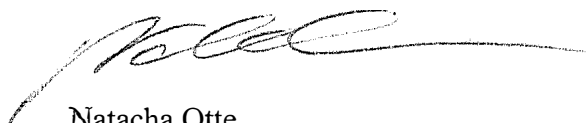
Överprövning enligt LOU utgör en kontroll, utifrån de omständigheter som sökanden har anfört, av att den upphandlande myndigheten har följt de grundläggande principerna som återfinns i 1 kap. 9 § LOU samt övriga bestämmelser i LOU. Det ankommer inte på förvaltningsrätten att genomföra en ny utvärdering eller i övrigt pröva lämpligheten av den upphandlande myndighetens beslut. Mot denna bakgrund kan förvaltningsrätten inte överpröva de bedömningar som tävlingsjuryn i detta fall har gjort. Enbart de strikt formella kraven som ställs på tävlingsbidragen, till exempel avseende vilka handlingar som ska inlämnas, faller in i denna prövningsram.

██████ har gjort gällande att vissa handlingar och redovisningar saknas hos det vinnande förslaget, dels en situationsplan i skala 1:500 samt redovisning och placering av förslag till ceremoni- och ekonomibyggnader. Kyrkogårdsförvaltningen har bestridit detta på den grunden att Öarna byggt på ett idékoncept om sju typer av begravningslundar som enskilt redovisats i skala 1:500 samt att man har redovisat flera ceremonibyggnader samtidigt som det har angivits att vissa av dessa kan användas till för-

varing och depå. Som huvudregel gäller att den som anför att ett förhållande föreligger har att visa det. Förvaltningsrätten finner att [REDACTED], mot kyrkogårdsförvaltningens bestridande, inte har visat att det vinnande tävlingsbidraget är behäftat med sådana formella fel att det inte borde ha beaktats.

De övriga brister som [REDACTED] har påtalat faller såvitt förvaltningsrätten kan bedöma inom det utrymme för bedömning som tillkommer tävlingsjuryn. Förvaltningsrätten kan därmed inte lägga dessa till grund för en bedömning om en överträdelse av LOU har skett. Då någon överträdelse av LOU inte har kunnat konstateras utifrån vad [REDACTED] har anfört ska hans ansökan om åtgärder enligt LOU avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3 109/1a LOU)

Natacha Otte
Förvaltningsrättsfiskal

Föredragande har varit Mathias L. Jansson

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafon, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätter fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättslämningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU